

Pětilístek

Pětilístek je pětiřádková „básnička“ (název pochází z francouzského cinquains – pět), která pisatele vede, aby své názory a znalosti shrnul podle přesně daného schématu.

Do první řádky se napíše jednoslovný název pro téma (obvykle podstatné jméno). Do druhé řádky se vepíše dvouslovný popis tématu, jeho podstatných vlastností, jak je vidí pisatel (odpověď na otázku: Jaké je téma?). Třetí řádku autor sestaví ze tří slov vyjadřujících dějovou složku tématu, tj. co „téma“ dělá nebo co se s ním děje. Do čtvrté řádky autor pětilístku napíše větu o čtyřech slovech, která se vztahuje k tématu (sloveso může chybět).

Do poslední řádky vymyslí jednoslovné synonymum, které rekapituluje podstatu tématu.

Schéma Pětilístku:

Název (obvykle podstatné jméno).

Popis (jaký/á je?) _____

Co dělá? _____

Věta o čtyřech slovech. _____

Opětná formulace podstaty (synonymum). _____

Příklad:

sopky
rudé horké
vybuchují hoří kouří
velká přírodní ohňivá pec
peklo

Charakteristika metody

Pětílístek patří mezi metody, které obvykle snadno zvládnou již malí žáci, může se proto mylně zdát, že je vhodný hlavně pro ně. Není tomu tak. Podstatou metody je dovednost shrnout stručně nějaké téma, názor, svůj postoj. Vytvoření této jednoduché „básničky“ po jejím autorovi vyžaduje, aby svůj názor, své pojetí tématu či vědomosti vyjádřil co nejvýstižněji. Současně je metoda velmi bezpečná, protože je zřejmé, že každý žák píše sám podle sebe, a nehodnotí se, co je a co není tzv. špatně. Cílem je umožnit žákovi vyjádřit vlastní uchopení a pochopení problematiky. Metodu je vhodné použít v závěrečné fázi hodiny, kdy si žáci mají vytvořit vlastní koncept toho, co se naučili. Také se může použít na začátku hodiny, v níž žáci budou navazovat na něco známého, v tomto případě je možné na konci lekce vytvořit pětílístek nový a porovnat je mezi sebou. Překvapivě funguje tato jednoduchá metoda i u témat, s jejímž pochopení mají žáci potíže. Oni sami své znalosti shrnou, učitel ví, na co může navázat, a současně se mu odhalí míra pochopení probraného tématu.

Postup, jak zavádět metodu do výuky

- 1) Vysvětlíte žákům metodu.
- 2) Jednotlivé pokyny píšete postupně na tabuli.
- 3) Nechte žáky, aby si své výtvary přečetli ve dvojici a sami doporučovali něčí práci k přečtení.
- 4) Vyzvěte žáky, aby se ptali mezi sebou, proč napsali právě to či ono.
- 5) Nechte žáky přečíst několik prací, odvolávejte se na to, co v nich zaznělo. Ptejte se, proč žáci zvolili tu či onu formulaci.
- 6) Až žáci metodu zvládnou, mohou vytvářet ve dvojici či skupině společný pětílístek, tj. nejprve vytvoří každý svůj a posléze se snaží dohodnout, které z formulací zvolí pro společný.

Praktické poznámky

Není vhodné žákům zadávat Pětílístek pomocí slovních druhů,

tj. první řádek podstatné jméno, druhý řádek přídavná jména, třetí řádek slovesa..., přestože v závěru opravdu výsledný Pětilístek podobně vypadá. Pokud učitel zadá metodu tímto zjednodušeným způsobem, připraví žáky o možnost nad tématem hlouběji přemýšlet. Nebudou-li žáci zadání rozumět, je lépe uvést příklad, než se uchýlit k vysvětlení pomocí slovních druhů.

Zdroj: <http://mistoprozivot.cz>